

8 Φεβρουαρίου 2023

Καθηγητής Γ. Τσουλφάς: Ο άνθρωπος πίσω από τις μεταμοσχεύσεις στη Θεσσαλονίκη

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Ο διευθυντής της Κλινικής Μεταμοσχεύσεων του Ιπποκράτειου μιλά για τις δυσκολίες που αντιμετώπισε και για τη σημασία της δωρεάς οργάνων

Ανέλαβε τα ηνία της Χειρουργικής Κλινικής Μεταμοσχεύσεων του Ιπποκράτειου το 2021, στην πιο δύσκολη φάση των 40 χρόνων της ιστορίας της, εν μέσω πανδημίας και με δραματικά υποστελεχωμένο το αναισθησιολογικό τμήμα του νοσοκομείου της Θεσσαλονίκης.

Παρά τις δυσκολίες, ο καθηγητής του ΑΠΘ Γιώργος Τσουλφάς και η ομάδα του κατάφεραν μέσα στο 2022 να φέρουν εις πέρας 75 μεταμοσχεύσεις, 30 ήπατος και 45 νεφρών, αριθμός που συνιστά τη δεύτερη καλύτερη επίδοση της ιστορικής αυτής κλινικής από την ίδρυσή της.

Ο Γιώργος Τσουλφάς μίλησε στη Voria.gr για τα προβλήματα που αντιμετώπισε κι εξακολουθεί να αντιμετωπίζει το πιο δραστήριο μεταμοσχευτικό κέντρο της χώρας, για τα εμπόδια που συναντούν οι μεταμοσχεύσεις στην Ελλάδα και για τη σημασία που έχει η δωρεά οργάνων.

«Παλεύαμε με το αυτονόητο»

Με το Ιπποκράτειο να μένει με μόλις επτά αναισθησιολόγους, η κλινική που

δημιούργησε ο καθηγητής Αντώνης Αντωνιάδης σε μία εποχή όπου η μεταμόσχευση δεν ήταν καν βασική χειρουργική πράξη, η πρώτη στη μεταμόσχευση ήπατος στην Ελλάδα με συνολικά περίπου 675 επεμβάσεις και μοναδική στη μεταμόσχευση παγκρέατος, έμεινε με μόνο δύο ειδικούς. Το αποτέλεσμα ήταν να παγώσουν οι μεταμοσχεύσεις νεφρού από ζώντα δότη στο μοναδικό κέντρο της Μακεδονίας και της Θράκης.

«Η μεταμόσχευση νεφρού από πτωματικό δότη είναι μία επείγουσα κατάσταση, οπότε -έστω και με συζητήσεις- θα γίνει. Με ζώντα δότη, όμως, πρέπει να προγραμματιστεί και γι' αυτό για ένα μεγάλο διάστημα είχαν σταματήσει οι επεμβάσεις. Είχαμε περισσότερα από 30 ζευγάρια στη λίστα που περίμεναν -κάποια ακόμα και 1,5 με 2 χρόνια- κι αυτό ήταν δραματικό. Είχαμε δηλαδή ανθρώπους που είχαν πάρει τη γενναία απόφαση να δωρίσουν τα όργανά τους και δεν μπόρεσαν να το κάνουν. Και από την άλλη ανθρώπους που είχαν ταλαιπωρηθεί για να υποβληθούν σε χίλιες μύριες εξετάσεις, ιατρικές, αιματολογικές, ψυχιατρικές και άλλες, να περάσουν από επιτροπές και να τους πουν ότι έπρεπε να περιμένουν. Υπήρχαν ασθενείς που πήγαν στην Αθήνα για να μεταμοσχευθούν. Αυτό ήταν κάτι που μας στεναχώρησε ιδιαίτερα. Να βλέπουμε την αγωνία τους και να ζητάμε συγγνώμη. Υπάρχουν χώρες που έχουν προχωρήσει στο να κάνουν συνεργασίες μεταξύ κέντρων, ανταλλαγές σε δότες κι εμείς παλεύαμε για το αυτονόητο. Πλέον, έχει μειωθεί η λίστα, γιατί καταφέραμε πέρσι να εξυπηρετήσουμε 13 ζευγάρια και είμαστε σε έναν ρυθμό να γίνονται δύο ζώσεις μεταμοσχεύσεις τον μήνα. Αυτό είναι καλό, αλλά και πάλι δεν φτάνει. Δεν πρέπει να επαναπαυτούμε. Όλοι οι ασθενείς είναι παιδιά του ίδιου Θεού. Η διαφορά είναι ότι οι δικοί μας ασθενείς δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε αλλού, ούτε σε άλλο νοσοκομείο, ούτε σε ιδιωτική κλινική. Αυτό ήταν που θέλαμε να καταλάβουν όλοι», αναφέρει.

Ο καθηγητής σημειώνει ότι το ιδανικό σε παγκόσμιο επίπεδο θα ήταν η πλειοψηφία των επεμβάσεων από ζώντα δότη να ξεπερνά το 50%, να είναι από ζώντα δότη, γιατί είναι πολύ καλύτερη η ποιότητα αυτού του νεφρού. Όπως λέει, είναι ένας νεφρός που λειτουργεί άμεσα και καλά, δεν χρειάζεται μεταφορά, η νεφρεκτομή είναι λαπαροσκοπική ή ρομποτική, δηλαδή με μικρές τομές, οπότε ο δότης γρήγορα επιστρέφει στην καθημερινότητά του και γενικώς είναι μία ασφαλής επέμβαση.

Σε ό,τι αφορά το ήπαρ οι μεταμοσχεύσεις γίνονται μόνο από πτωματικούς δότες, καθώς για τις ζώσεις απαιτείται πολύ καλύτερη οργάνωση. «Δεν μπορούμε να έχουμε ελλείψεις σε αναισθησιολόγους και να κάνουμε λήψη από ζώντα δότη. Είναι κάτι που ελπίζω ότι κάποια στιγμή θα συμβεί στην Ελλάδα. Υπάρχει η τεχνογνωσία, υπάρχει η ικανότητα και η δυνατότητα, αλλά πρέπει η οργάνωση να

είναι πολύ καλύτερη. Γιατί δεν μπορεί επ' ουδενί να κινδυνεύσει η ζωή του ζώντα δότη», τονίζει.

Όσο για το μυστικό της επιτυχίας της περσινής χρονιάς, ο κ. Τσουλφάς σημειώνει πως ήταν αποτέλεσμα της μεγάλης και ομαδικής προσπάθειας που κατέβαλαν όλοι οι εμπλεκόμενοι, ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό. «Τα καταφέραμε με επικοινωνία και καλή διάθεση συνεργασίας. Έχουμε μείνει με δύο αναισθησιολόγους, την κ. Γεωργοπούλου και τον κ. Μαρκόπουλο, οι οποίοι είναι εξαίρετοι και ως άνθρωποι και ως γιατροί. Και παρόλο που και αυτοί πέρασαν όσα πέρασαν, ήθελαν να συνεχίσει η μεταμόσχευση. Και βέβαια με τη διοίκηση και με την 4η ΥΠΕ, με το υπουργείο και με τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων υπήρχε συνεργασία και κατανόηση, ώστε να μπορεί το κέντρο να καλύπτει τη μεταμόσχευση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αυτή τη στιγμή. Δεν είμαστε τέλεια, δεν βρισκόμαστε εκεί που πρέπει, αλλά είμαστε καλύτερα από πέρσι ή πρόπερσι κι αυτό είναι σημαντικό», υπογραμμίζει.

«Η μεταμόσχευση είναι καθρέφτης της κοινωνίας»

Σύμφωνα με τον καθηγητή, οι μεταμοσχεύσεις είναι ένα ομαδικό παιχνίδι και για να πετύχουν χρειάζεται να προσπαθήσουν πολλοί στα διάφορα στάδια, με πρώτο τη δωρεά οργάνων. «Η Ελλάδα ήταν και ακόμα είναι στις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη με σημαντικές διαφορές και ο λόγος δεν είναι μόνο η ενημέρωση. Είναι το ότι δεν υπήρχε το σύστημα σε όλα τα επίπεδα, για να δημιουργήσει την εμπιστοσύνη στον κόσμο ότι αυτό το δώρο που καλείσαι να προσφέρεις θα αξιοποιηθεί σωστά. Υπήρχε μέχρι και φόβος ότι αν πάθεις ατύχημα και έβρισκαν την κάρτα του δωρητή επάνω σου, θα σου έπαιρναν τα όργανα. Πρέπει στον κόσμο να απαντήσουμε στα βασικά ερωτήματα. Το πρώτο είναι ότι δεν σου παίρνει κανείς τα όργανα αν εσύ δεν το έχεις αποφασίσει κι αν δεν έχει αποφασίσει η οικογένεια. Επίσης, βλέπουν στις ταινίες ότι κάποιος που είναι σε κώμα ξυπνά έπειτα από έξι μήνες και είναι μια χαρά. Η αλήθεια είναι πως όταν μιλάμε για τον εγκεφαλικό θάνατο είναι κάτι αντικειμενικό. Δεν είναι η γνώμη μου, δεν είναι η γνώμη κάποιου άλλου γιατρούς. Μία ομάδα γιατρών που δεν έχουν απολύτως τίποτα να κάνουν με τη μεταμόσχευση βλέπει συγκεκριμένες εξετάσεις για να διαπιστώσει αν πηγαίνει αίμα στον εγκέφαλο. Αν δεν πηγαίνει καθόλου αίμα, ο ασθενής είναι εγκεφαλικά νεκρός και η κατάσταση δεν είναι αναστρέψιμη. Κι αυτό το τεστ γίνεται δύο φορές. Δεν είναι μία υποκειμενική εξέταση. Επιπλέον, οι γιατροί στην εντατική, που επίσης έχουν περάσει τα πάνδεινα τα τελευταία χρόνια, δίνουν κάθε μέρα έναν αγώνα ζωής και θανάτου με τους πιο βαριά ασθενείς συνανθρώπους μας. Το μέλημα αυτών των γιατρών δεν είναι να δημιουργηθούν δότες, αλλά να σωθεί ο ασθενής. Οπότε, όταν ξαφνικά επέρχεται ο

εγκεφαλικός θάνατος, είναι δύσκολο να αλλάξει ο τρόπος σκέψης και γι' αυτήν την ομάδα, που επίσης δίνει μεγάλο αγώνα για τη δωρεά», επισημαίνει.

Ο θεσμός του συντονιστή και η νέα νομοθεσία

Σημαντική ώθηση αναμένεται να δώσει το εθνικό σχέδιο μεταμοσχεύσεων, καθώς και ο θεσμός του συντονιστή που ήδη εφαρμόζεται πιλοτικά. «Υπάρχουν επτά συντονιστές σε όλη τη χώρα, που είναι η γέφυρα ανάμεσα στις ΜΕΘ, στον ΕΟΜ και στις μονάδες μεταμοσχεύσεων. Ο ρόλος τους είναι να βοηθούν στην ενημέρωση, στην αναγνώριση αν υπάρχει ένας δότης, στη διαχείριση. Να είναι εκεί κάποιος που να μπορεί να απαντήσει είτε στις ερωτήσεις των γιατρών της εντατικής, είτε της οικογένειας. Έχουμε συντονιστή στο Ιπποκράτειο και στο Παπανικολάου και τα αποτελέσματα είναι καλά. Είναι σημαντικό, διότι οι συντονιστές περνούν από μία εκπαίδευση. Γιατί δεν είναι εύκολο να μιλήσεις σε μία οικογένεια που έχασε το παιδί της. Θέλει εκπαίδευση να προσεγγίσεις τους ανθρώπους αυτούς στην πιο δύσκολη στιγμή τους. Από την άλλη, υπάρχει η προσπάθεια για το εθνικό σχέδιο μεταμοσχεύσεων που συνέταξε ο καθηγητής Μεταμοσχεύσεων στο Imperial στην Αγγλία, Βασίλης Παπαλόης, μαζί με τον Ηλία Μόσιαλο. Και οι δύο έφτιαξαν ένα πλάνο που βασίστηκε σε συνεντεύξεις όχι μόνο από την Ελλάδα, αλλά και σε χώρες, όπως η Κροατία που έχει ανάλογο πληθυσμό, αλλά με πολύ μεγαλύτερο έργο στη μεταμόσχευση. Έφτιαξαν ένα σχέδιο πάρα πολύ καλό σε όλα τα επίπεδα. Το επόμενο βήμα είναι να γίνει πράξη. Να προχωρήσει ο νόμος που περιμένουμε να δούμε από μέρα σε μέρα να βγει στη διαβούλευση», σημειώνει.

Το πιο βασικό, όμως, αναφέρει ο κ. Τσουλφάς είναι να αντιληφθούν όλοι ποια είναι η σημασία της μεταμόσχευσης: «Είχε πει ένας λαϊκός φιλόσοφος ότι η μεταμόσχευση είναι καθρέφτης της κοινωνίας. Έχει μέσα τη δωρεά που είναι πράξη εντυπωσιακή. Δίνει κάποιος ένα κομμάτι από τον εαυτό του. Επίσης, με τη δωρεά δεν βοηθάς έναν άνθρωπο. Βοηθάς πολλούς ανθρώπους. Κερατοειδείς, δύο πνευμόνια, καρδιά, δύο νεφροί, ήπαρ, πάγκρεας. Αυτά όλα μεταφράζονται σε ζωές που σώζονται και στις οικογένειές τους. Και ως κοινωνία πρέπει να αποφασίσουμε ότι είναι κάτι σημαντικό».

Η περίπτωση της 21χρονης Έμμας

Ο κ. Τσουλφάς διαβλέπει μία θετική στροφή προς τη δωρεά οργάνων το τελευταίο διάστημα, ειδικά μετά τον τραγικό θάνατο από τροχαίο στη Θεσσαλονίκη της 21χρονης Έμμας, οι γονείς της οποίας πήραν τη γενναία απόφαση να δωρίσουν τα όργανα του παιδιού τους. «Υπάρχουν κάποια περιστατικά που είναι κομβικά. Κάθε θάνατος πονάει, όμως όταν πρόκειται για ένα κορίτσι 21 ετών, το οποίο θα μπορούσε να είναι η κόρη μας, η αδερφή μας, η φίλη μας, μας επηρεάζει

περισσότερο και μας κάνει να το σκεφτούμε. Και ειδικά αυτό το κορίτσι που ήταν τόσο σοβαρό και πραγματικά άνθρωπος δοτικός. Αυτή η κοπέλα είχε αποφασίσει να μιλήσει στην οικογένειά της σε άσχετο χρόνο και να τους πει για τη δωρεά. Ο λόγος που η απόφαση ήταν πιο άμεση, ήταν ακριβώς γιατί είχε μιλήσει με την οικογένειά της. Αν ένα μάθημα μας μείνει από την Έμμα είναι αυτό», λέει.

Όσο για το τι θα έλεγε ο ίδιος στους συγγενείς ανθρώπων που είναι εν δυνάμει δότες, απαντά: «Από μία δύσκολη κατάσταση, μία κατάσταση που κανείς δεν πρέπει να τη νιώσει, αν μπορεί να βγει κάτι καλό είναι αυτό. Να δώσεις ζωή σε άλλους ανθρώπους. Να ξέρεις ότι το παιδί σου ζει μέσα από αυτούς τους ανθρώπους. Η μνήμη του παιδιού, η ύπαρξη, το αποτύπωμα αυτού του ανθρώπου σε αυτόν τον κόσμο συνεχίζει και υπάρχει», σημειώνει.

Αισιοδοξία για το 2023

Το success story του 2022 κάνει τον κ. Τσουλφά να ατενίζει το 2023 με αισιοδοξία: «Κάθε μέρα ξεκινάμε με αισιοδοξία, αλλιώς δεν... βγαίνει. Είμαι αισιόδοξος, γιατί βλέπω ότι γίνεται μία εθνική προσπάθεια. Βλέπω ότι υπάρχει μία κινητοποίηση στον κόσμο. Βέβαια, συχνά υπάρχουν σκαμπανεβάσματα, αλλά στο χέρι μας είναι να κρατήσει. Βλέπω ότι υπάρχει μία ομάδα με όρεξη. Μιλάω για τη χειρουργική, τους αναισθησιολόγους -έχουμε νέους αναισθησιολόγους που θέλουν να έρθουν στη μεταμόσχευση κι αυτό είναι χρυσός- τους νεφρολόγους -έχει γίνει διατομεακή ομάδα με τη νεφρολογική κλινική, μία συνεργασία πολύ σημαντική με την κ. Παπαγιάννη- τους ηπατολόγους, το εργαστήριο Ιστοσυμβατότητας στο Ιπποκράτειο, ένα από τα τρία στη χώρα. Αυτοί είναι οι αφανείς ήρωες. Όποτε υπάρχει μόσχευμα, οποιαδήποτε ώρα της μέρας ή της νύχτας, το εργαστήριο πρέπει να εξετάζει αίμα και ιστούς, για να δει αν είναι συμβατά με μία τεχνογνωσία πολύ εξειδικευμένη. Είναι το νοσηλευτικό προσωπικό, μια εξαιρετική ομάδα με εμπειρία, η πρώτη άμυνα για τους ασθενείς μας και οι συντονιστές της κλινικής. Είναι δηλαδή μία μεγάλη ομάδα που καταφέρνει να κάνει και ερευνητική δουλειά, στην τρισδιάστατη εκτύπωση και σε προγράμματα με επαυξημένη πραγματικότητα τόσο για εκπαίδευση όσο και σε κλινικό επίπεδο. Όλα αυτά μας δίνουν ελπίδα ότι η συνολική προσπάθεια θα αποδώσει».

Πηγή: voria.gr